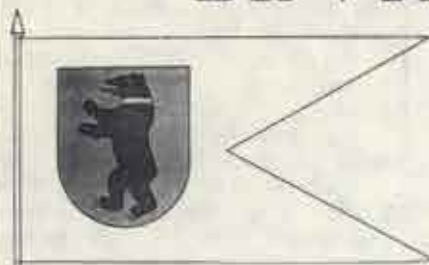
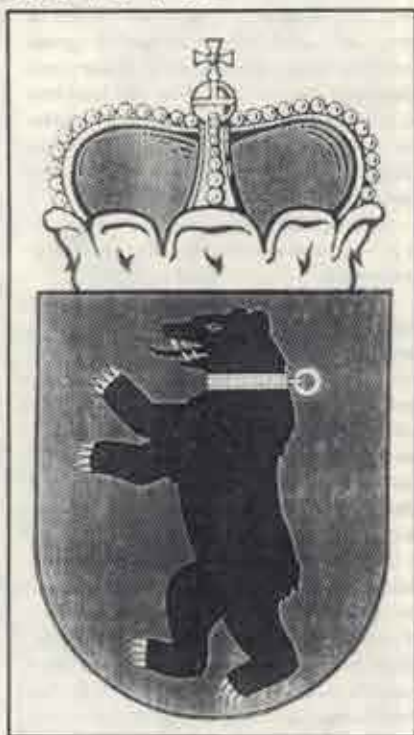

ŽEMAITĖJĖS GERBS ĖR VIELEVA

Anus 1994 metu lėipas 21 dėina pavėrtėna Lietuvos geraldikas kuomisėjė (spausdėnam joudaa—balta varijanta). Gerbė — jouda mėška rauduonamė laukė. Karūna teep pat trijų spalvū: raudonus, jouduos ėr baltuos.

Vielevas ėr gerba autorios — klai-piediškis dailininks KLIŠEVIČIOS ALGIS. Istuorėnius tyrėmus bėng atlėktė istuorėks RIMŠA EDMUNS. Kaa tiktaa anėi būs bėngtė, Žemaitėjės vieleva ėr gerbs būs patėktė tvirtintė Lietuvos Prezidentou.

PAJAOTĖN GIMTĖNĖS TRAUKA...

Is kairės: S. KASPARAVIČIOS ėr J. VĖIŠNIAUSKIS (Skouds)

Kultūra... Sėdėin, ka daug kam dėdliausis rūpesnis, kaap išgyventė ėr pragyventė, atruodytu, ka kultūraa begal atsėdėietė tik pruo-pisualaa menininkaa. Tou tarpo patiuo Žemaitėjuo matuom kou kėtkou. Vės daugiau žemaitiu, pajotėn sava krašta istakas, gėlėnas i anas ėr patys stuuruojės kaap nuors prisėdėietė, ka tas krašta atgėmėms nebūtom vėn tik žuodėe. Dėdėlė dalė Žemaitėjės kultūras darbininku boras i Žemaitiu kultūraas drau-

gėjė arba rem anuos veikla. Aple anus, žmuonės, katrėi sėndėin daugiausee rūpėnas, ka kultūrinis darbs Žemaitėjuo netorietom rajuonu rėbuom nažymietu ožvaru, kalbamies so Žemaitiu kultūras draugėjės pėrmininko, Žemaitiu "Alkas" moziejaus dėrektorio KASPARAVIČIO STANISLUOVO.

— Kultūrinis atgėmėms... Kaap Tāmsta anou soprontai sėndėin?

— Pėrmiausee — taa žmuogaus savimuonės atgėmėms. Dėdėlis dalyks jau vėn tas, ka ons, pažėnės, pajautės sava šaknis, pradė laikytė garbė, jee anon kas žemaitėio vadėn, pradė jaustė sava krašta trauka, nuora anuo kultūraa kažkou taa gėra padarytė, sauguotė senuosės žemaitiu kultūras tradicėjės, pruo-pagoutė anas ėr kėtuos Lietuvos vėltuos. Ta gimtuojė krašta trauka, nuors, gyvenont tuollau, pabūtė saviškiu būriė, i vėina krūva sospėltė jau ne tik Alytaus, Šiauliū, Vėlniaus, Kauna, bet ėr Bir-

žu, Vėlkavėškė, Ruokėškė, Anyksėciu žemaičius. Paneviežie taap pat jau anė pradė i draugėjės skyrėo jungtėis. Žemaitėjuo lig šiuol draugėjės narys dėdėlo pranašo sava parakvėjuo nesėjautė, bet, pamatėn, ka pavieniu dėrbdamė ne kažėn kou gal padarytė, ėr anė pradėjė rokoutė, kaa kuožnamė rajuonė, kuožnamė miesteliė reek Žemaitiu kultūras draugėjės skyrėo, bėndrėju. Tuoks paskutinis pavyzdys galletom būtė i Plungės, katra paskotėnėes metaas Žemaitiu kultūroo yr ryškus spinduly.

Dėdėl darba atlėikt kraštė ėr masėnės kultūras ystaigas, bet anuos vės dar rūpėnas tik vėina kurtuo mietelė, kalma, miesta reekalaas, vuo išsisklaidė mas ne kažėn kou dėdėlė ėr reikšminga galem padarytė. Aple kultūras reekalus kalbiedamė vėsūn Žemaitėjės kultūras žmuoniūn vardo, galem išdrystė ėr dabaa jimtėis darbūn, kat rėi reekalaun dėdesnė finansavėma, nego galletom pakeltė vėns miestielis, rajuons. Tuokio pavyzdžio galletom būtė ėr Rainiūn konciū koplycės statyba. Anou pinėngaus parėmė daugybė Lietuvos ymuoniū, Vyriausybė, aukuoje ėr gyventuojee. Kas galletė kumet pamislytė, ka sėndėin būs bėngams statytė ėr Žemaitiu "Alkas" moziejaus priestats Telšius, aple katrou bova pradėta kalbietė dar pėrmaas mūsa draugėjės kūrėma metaas. Jiemiemies tuo darba ėr (neitėkietėns dalyks!) — sėes laikas per metus ne tik tuo priestata pruojektu padariem (autorios arkitektas A. Zebrauskis), bet ėr darbams finansavėma gavuom, ėr priestata pastatėm, lig Naujūn metu anam dar ėr stuoga oždėjuom. Dabaa belėka tik tou pastata irėngtė, parkeltė i anon ekspuonatus. "Alkas" moziejos jau artėmiausees metaas torietom būtė vėns i krašta kultūras perlioku. Vertybiu ėe sauguoma dėdėlee daug. Kū daugiau anūn paruodytė lonkytuojėms, ožtikrintė fondūs sauguomu ekspuonatu elgaomžėškoma, apsauga — mūsa tėkslus.

Kor tik pasėveizi, žemaitėe jod, krot, dėdžiausius darbus pradė. Nesenece Telšius lonkies žemaitis arkeuoluogs A. Girlininks, katros dabar dėrb Rytū Lietuvos. Isėmėnė tuokėi anuo žuodėe: "Jee pamataa, ka kas nuors bėnt kėik rimtaa jod, nereek elgaa lauktė, ka isitėkintumi, ka tėn — žemaitis. Ons tuokė jau būda, ka elgaa masta, is lėta pradė, bet vėskon apgalvuo ėr omžėnū vertybiu greitaa napamėn. Kultūras darbininkaa lalka mūsa kultūrinė gyvenėma pagrinda, stėprėn anon. Greitaa anuo svarba mūsa gyvenėmė torietom soprastė ėr verslininkaa. Tumet anaa pinėngū jau nagailies. Kas kėta dabaa... Dėl tuo dėdžiausė pagarba tėms, katrėi lėka istėkėmė krašta kultūraa.

— Kuokem žemaitiu — kultūras veikiejuo pėrmiausee Tāmsta statytomėt paminkla?

— Vyskops Valonėios Muotiejos vadėnams Dėdžluojuo is žemaitėiu. Dar ėr sėndėin anuo svarba Žemaitėjee, vėsaa Lietuvos sunkeė pėrvėrtintė. No, vuo is gyvūn? Gal ne paminkla, bet dėdėlies pagarbuos yr nosėpėlnė vėsė, katrėi garsėn Žemaitėjė, puosellė anuos kultūra. Vuo tuokiūn

daug. Paveiziekem, kas pėrmasis, atkėrus Nepėrklausuomybė, panašiuom saalyguom kaap Darios őr Giriens parskrėda Atlan-
ta? - Žemaitėe Slušnys őr Juknios!

Kas šėndėin lėp i aukšclausės pasaulė vėrsėnės? - Žemaitis V. Vitkauskis!

Rainiū koplyčės pruojekta autuorios, kėtė menininkaa, dėrbė pri tuo pruojekta lgyvendėnėma, apduovanuotė 1994 metu Lietovuos naciounalėnė premėjė. Torem nosėlėnkėtė őr vėsėms žemaitėms rašytuo-
jėms, katrėi sava kūriniūs išaukštėn žmuo-
go, sava krašta. Dėdžiūsė pagarba vėsėms žurnalistams, katrėi per radėjė, televizijė, žornalūs őr laikraštīūs sava žuodžio őr kė-
taus būdaas ytaigee žmuogou padėd sop-
rastė dėdžiūsės gyvenėma vertybės. Će nuoricėiuo pamėnavuotė žemaitėsku radė-
jė laidū per respublikėnė radėjė organi-
zatuorė Grabytė Jūratė, rašytuojuos bruo-
lius Kašauskus — Raimonda őr Stasi. Dė-
dėli darba dėrb mūsaa istuorėkaa. Daug
kas iš anūn — Vėlniou, Kaunė, Klaipie-
duo. Taap yr dēl tuo, ka Tėlšiuūs — Žemai-
tėjės dabartėnėmē administracėnėmē cėn-
trė — kol kas natorem ni vėlnuos aukš-
tuosės muoksla ystaigās (Ķee naskaitysēm
Tėlšiuū konėgū semėnarėjės), kor anėi ga-
lietom dėrbtė, kor būtom muoksla sritie
anėms kuoki nuors perspektyva. Šees me-
taas pėrma karta Žemaičių "Alkas" mozie-
jaus istuorėjuo anuo darbuotuos apgynė
daktarėnė disertacėjė. Tas žmuogos — Vai-
vada Vacluoys — vėns iš Žemaičių kultū-
ras draugėjės ikūrleju. Anuo darba tema
— "Reformacėjė Žemaitėjuo XVI omžiu".
V. Vaivada dabaa dėrb Klaipieduo, bė, ka-
ap žėnuom, őr tuoliesnis anuo muokslėnis
darbs būs skėrts Žemaitėjee — kaap őr
daugomuos kėtun iš mūsaa krašta klėsius
őr Će pažinti so mūsaa žemė pradiejusiu
istuorėku.

Tuo nuoricetomės őr iš kėtū sričių spė-
cellistū Žemaitėjee anū dėdėlee reek. Reek
kultūras žmuoniūn ryšiu őr so verslinin-
kaas. Bė anūn paramuos sunkee būs vėi-
nėms őr žemaitėska spauda, kniingas leis-
tė, őr tvėrėcliau išėkortė dėdesniūs miestūs.
Džiaugamies, ka mumis kelee sovedė so
"EIKAS" komercėnės firmas dėrektuorio
žemaičio Dargio Ruoberto. Tėi ryšee doud
dronsuos jau dabar sakytė, ka grelto laiko
Vėlniaus senamiestie toriesem Žemaičių
kultūras draugėjės inpuormacėnė cėntra,
Vėlniaus pavieta patalpas, katras mėsłėjem
pavadintė Žemaitėjės atstuovybė. Tas pa-
vadėnėms — savuotėska žemaitėska saa-
muojė išraška. Vertėnėmu gal būs įvairiau-
siu, bė tēn torietom kabuotė őr Žemaitė-
jės vieleva, őr gerbs, tēn būs kaupama őr
žemaitėska spauda, katruos galles išėgytė
kuožnos atėjės. Će savs tarp savū torietom
pasėjaustė kuožnos iš plačiuos Lietovuos
őr dar platiesniu užjūriu i Vėlnio atvažia-
vės žemaitis, Će svetingaa torietom būtė
prijimtė vėsė, kas idomaujės Žemaitėjė, Že-
maičių kultūras draugėjės veikla.

Dickavuojo ož puokalbi!

Klabiejuos őr spaudaa paruosė
MUKIENĖ DANUTĖ

ETNOKULTŪROS PUOSELĖJIMAS KLAIPĖDOJE

**KOKS DARBAS ETNOKULTŪROS SRI-
TYJE ATLEKAMAS MŪSŲ UOSTAMIES-
TYJE, KAS KONKREČIAI JĮ ORGANIZUO-
JA, KIENO INDĖLIS Į SENOSIOS KULTŪ-
ROS PUOSELĖJIMĄ ČIA DIDŽIAUSIAS
PASKUTINIAISIAIS METAIS? Į ŠIUOS
KLAUSIMUS PAPAŠĖME ATSAKYTI
KLAIPĖDOS UNIVERSITETO DEKANĄ,
KALBININKĄ, AKTYVŲ ŽEMAIČIŲ KUL-
TŪROS DRAUGLJOS NARĮ JONĄ BUKAN-
TĮ.**

Etnokultūros išsaugojimas ir galvinimas dideliame mieste gana problemiškas. Palyginti neseniai lietuvišku miestu tapusioje Klaipėdoje gyvena įvairių etninių regionų žmonės, o dažniausiai mišrios šeimos. Nemažai yra vietinių gyventojų — lietuvininkų, gal dar daugiau žemaičių, o gausiausias — niekam savęs nebeprisikiriančių ir "miestietiška" kalbančių gyventojų būrys. Todėl manau, kad vienas iš pagrindinių Klaipėdos žemaičių darbų dabar ir ateityje turėtų būti apskritai etninės kultūros išsaugojimas. To turėtume siekti ir siekiame visais kasdieniniais darbais. Žemaičių bendrija Klaipėdoje gausiausia, bet ne vienintelė. Todėl ir stengiamės, kad būtų puoselėjama visų Lietuvos regionų etninė kultūra. Padėdami kitiems, bendradarbiaudami, sukursime geresnę aplinką ir požiūrį į tautiškumą, ypač mažai tuo besidominciuojų atžvilgiu.

Kol kas visi darbai dirbami mėgėjiškai. Reikėtų visoms bendrijoms ir entuziastų būreliams vienyti. Tai ypatingai skatina ir geras mūsų bičiulis ir rėmėjas iš Kanados p. Raimondas Stirbys. Darbų koordinatoriūs galėtų būti Klaipėdos etnokultūros centras. Be to, turime nepaniršti, kad etninę kultūrą išlaikysime tik tada, kai ji nebus svetima jaunimui.

Todėl didžioji darbų dalis turėtų būti dirbama kartu su mokykla ir kitomis vaikų ir jaunimo įstaigomis. Ateityje, matyt, daugiau bendradarbiausime su Švietimo skyriumi.

Tarp visų darbų daugiausiai dėmesio skirsime žemaičių kalbai ir liaudies kūrybai — ryškiausiems tautiškumo rodikliams.

Entuziastai mėgėjai ne tiek daug gali. Sistemingam darbui dirbti mums trūksta jėgų. Todėl kol kas tenka pasitenkinti įvairiais renginiais. Šiais metais kartu su Etnokultūros centru ir Tautodailininkų sąjunga tarptautinio folkloro ansamblių festivalio Klaipėdoje metu žadame surengti ir žemaičių amatų dieną, galbūt Giruliuose organizuoti kūrybinę vasaros stovyklą.

Klaipėdos žemaičių kultūros bendrija pasižymi ypač kolektyviniu darbu. Jos branduolį sudaro įvairius darbus dirbantys žmonės. Tad, organizuodami renginius, susirinkę pasitarime ir kiekvienas darom tai, ką geriausiai sugebame. Manom, jog taip nuveikiama kur kas daugiau, nei dirbant pavieniui.

Iš kolektyvų pirmiausiai turbūt minėtinas Klaipėdos universitetas, kuris rengia etninės kultūros specialistus, propaguoja etninę kultūrą, renka, saugo ir skelbia tarmių medžiagą bei folklorą, yra suruošęs gana daug renginių. Jau nemažas būrys liuanistų etnologų pasklido po savo etninio regiono mokyklas ir ten puoselėja gimtąją tarmę, folklorą, papročius. Šios specialybės studentai vis didesnę įtaką daro ir Klaipėdos miesto etnokultūrai: atlikdami praktikas mokyklose, organizuoja renginius, nuolat dalyvauja Etnokultūros centro veikloje, dirba su kolektyvais. Kartu su studentais šiuos darbus dirba ir specialybės dėstytojai. Nemažą įtaką daro ir Klaipėdos dramos teatras, kuriam vadovauja Klaipėdos žemaičių kultūros bendrijos kunigaikštis Romas Pleškauskas. Teatras yra bene svarbiausias Žemaičių bendrijos renginių rėmėjas ir organizatorius. Su jo pagalba bandysime rengti radijo ir televizijos laidas Žemaitijos vaikams.

Žinoma, daug daro ir atskiri Klaipėdos žemaičiai. Štai etninę kultūrą dėstanti doc. Irena Nakiėnė vadovauja ir "Kursių ainių" ansambliui, savo programose gražiai propaguoja žemaičių ir lietuvininkų kultūrą. Klaipėdos universiteto dėstytoja Jūratė Lubienė yra labai aktyvi bendrijos narė, skaito etnokultūros ir tarmės paskaitas ne tik studentams, bet ir mokytojams, rūpinasi žemaitiškų radijo laidų rengimu. Didelę įtaką daro ir viena iš pirmųjų mūsų bendrijos steigėjų ir narių Janina Zvonkuvienė. Visiems puikiai žinomas jos žemaitiškas puslapis "Klaipėdos" laikraštyje, "Žemaičių alkleriaus" veikla bei renginiai Žemaitijoje. Aldona Drukteinytė ir Janina Pupelienė tiosiog meistriškai daro tai, ką ne visada galima pamatyti. Tai renginių organizavimas, parodų ruošimas, ryšiai su kitur gyvenančiais tautiečiais ir begalė kitų kasdieninių darbų. Vaikų — žemaitukų — ansamblių subūrė ir sėkmingai jam vadovauja 14 vidurinės mokyklos mokytoja Asta Kosaitė.